

El Argentinazo - decemberupproret 2001

Per Henriksson

En artikel om decemberupproret i Argentina som publiceras först nu kan tyckas något senkommet, inte minst då upplägget blev tämligen skissartat och inte en djupare analys. Inte desto mindre kommer här ett försök till att teckna en bild dels över själva upproret och dels det historiska och sociala sammanhang i vilket upproret var en del. Processen är dock fortfarande igång; det strejkas och demonstreras, det organiseras och koordineras.

Vad som kanske är det viktigaste kännetecknet för Argentinahändelserna är spontaniteten och bredden av basorganisering. Överallt hålls församlingar av och för arbetare och arbetslösa, stadsdelsinvånare och så vidare. Stadsdelsförsamlingarna är idag samordnade och håller koordinationsträffar, *Interbarriales*, varje vecka. Bara i huvudstaden finns omkring 140 *asamblea barriales*. Samordningen sker genom möten människor emellan, de mobiliserar sig via djungeltelegraf. Idag är dock folkförsamlingarna eller kvartersråden delvis försvagade på grund av maktkamp mellan olika - främst trotskistiska - partier och grupper, som intervenerat rörelsen i egna syften. De av de arbetslösa initierade *piqueteros* har blivit vardagsmat. Spontaniteten och basorganiseringen må vara kännetecknen för dagens uppror, men de är ändå bara delar av en historisk, social process - den argentinska klasskampens kontinuum. Denna senare är en del av klasskampen - med vissa specifika förhållanden som definieras av Argentinas roll i den globala arbetsdelningen - som ett världsomspännande begrepp och som en dito *realitet*. Alla officiella partier och fack ses med förakt av argentinarna, de ses som en "politikerklass", *politicos*. De spelade ingen som helst roll i upproret annat än som direkt kontra. Som en bussförare uttryckte det i ett svar på frågan var CGT (*) befann sig under upproret den 20:e december: "Där de alltid är när det hettar till, gömda under sängen ... De är samma skit som politikerna." (1) Hela upproret har varit ett uttryck för arbetarklassens situation - med allierade deklarerade eller åtminstone panka mellanskikt - men arbetarna som de omedelbara producenterna har blott utgjort en liten minoritet, däremot har de arbetslösa och arbetarna i skepnad av t ex stadsdelsinvånare stått för den proletära karaktären. Något som naturligtvis satt sin prägel på hur kampen har tagit sig uttryck. De strejker som dock har förekommit har främst varit i den offentliga sektorn. De "industriella undantagen" har varit kemiarbetarna vid Brukman i Nequien-provinsen och herrkonfektionsarbetarna vid Zanon. Deras kanske viktigaste bidrag har varit initiativet till en arbetarnas egen tidning, "Vår kamp - från basen och upp", vars första nummer kom den 1 maj.

Repressionen från den argentinska staten och från kapitalet var hård. Åtminstone 30 människor dödades under upproret av polisen och affärsinnehavare (en siffra säger 33) och åtskilliga skadades. Polisen och Carabinieri är kända för sitt uttalade hat mot vanligt folk, främst då de fattigaste, ett hat som mer eller mindre lärs ut under polisutbildningen. Men det är ett hat som är ömsesidigt.

Situationen idag är öppen. En ny social explosion som frigör ytterligare möjligheter kan komma. Samtidigt finns farhågor om att vid ett eventuellt störtande av Duhalde en civil-militär kupp genomförs, typ den i Venezuela häromsistens. (2)

Upplägget i artikeln följer den skissartade karaktären och börjar med en slags nedbantad kronologi över de sista veckorna i december förra året. Den fortsätter sedan med en redogörelse för sammansättningen av upproret och slutligen en historisk tillbakablick. Källa är, där inget annat anges, *Wildcat-Zirkular* #63, Beilage: El Argentinazo - Aufstand in Argentinien, som i stort är en översättning från *Mouvement Communiste*.

Decemberupproret

19/12. På morgonen cirkulerar rykten i förorterna om att affärerna delar ut livsmedel. Folk samlas utanför affärerna och väntar. Vid middagstid har ännu inget hänt. Folk börjar plundra affärerna. Först endast livsmedel men snart allt möjligt. Man sätter igång fester där man delar på maten man kommit över och man dansar. Denna byteshandel och organiserandet av folkkök tillhör vanligheterna i Argentinas fattigkvarter.

På kvällen vid 23.00-tiden håller president De la Rúa ett tal och utlyser undantagstillstånd. Omedelbart strömmar folk ut på gatorna och kastrullorkestrar, *cacerolazo*, börjar ljuda över staden och framför regeringssätet vid Plaza de Mayo, taxi- och bilkaravaner tutar. 4 000 personer belägrar industriminister Cavallos hem och 100 000-tals personer befinner sig på gatorna. Partier, fackföreningar och politiska organisationer spelar ingen roll i detta spontana uppror - inga fack- eller partifanor syns, men väl den argentinska, inga tidningsförsäljare eller flygbladsutdelare smyger omkring. Upproret bärs istället upp av en bred rörelse bestående av kvinnor, barn, ungdomar, fotbollssupportrar osv - en riktig folkfest. En av de vanligaste parollerna under kvällen är 'Kör upp undantagstillståndet i röven!'

Vid ettiden på natten attackerar polisen den fredliga demonstrationen med tårgas. En del av demonstrationen rör sig mot kongressbyggnaden och under vägen krossas fönsterrutorna på banker, McDonald's restauranger och på det privata pensionsfundsbolaget AFLP och på telefonkiosker (3). Oroligheterna pågår fram till morgonen.

20/12. Som ett svar på repressionen samlas 10 000-tals personer på torget på morgonen. Stenkastning mot polisen

uppstår. På eftermiddagen samlas traditionsenligt *Madres de la Plaza de Mayo* (4), något de gjort varje torsdag sedan april 1977 under militärdiktaturen. Denna torsdag angrips de dock brutalt av polisen som sätter in hästar och tårgas. Under dagen avgår De la Rúa - argentinarna har störtat en regering!

23/12. Efter två övergångspresidenter utses Saa av kongressen. Han lovar att skaffa fram en miljon arbetstillfällen, att sluta betala av utlandsskulden och att införa en minimilön på 450 pesos.

28/12. Högsta domstolen godkänner *corralito* (statens spärr av sparkontona). Vreden kokar över igen. Stora demonstrationer rör sig mot Plaza de Mayo. Vid fyra på natten stormar folk parlamentsbyggnaden, möbler släpas ut på gatan och tänds på. Fönster krossas på McDonald's, Burger King och bankerna.

30/12. Saa-regeringen avgår.

2/1. Peronisten Eduardo Duhalde väljs till president. Mandatperioden skall vara till och med mars 2003, vilket kom som en överraskning för argentinarna då ett ordinarie val skulle ha hållits i mars 2002.

13/1. Denna dag hålls den första koordinationsträffen för stadsdelsförsamlingarna i huvudstadens Centenario-park. Tusentals människor deltar och representanter för 25 stadsdelsorganisationer närvarar (det finns naturligtvis en mängd fler som inte är representerade). Deltar gör även *motoqueros* och en delegation från de strejkande vid Renacerfabriken.

15/1. I den lilla staden Casilda, väster om Rosario, angrips ortens fem banker främst med gatsten.

16/2. Nu hålls den tredje nationella församlingen för *piqueteros*, som egentligen skulle ha hållits i december. Tusentals delegater samlas på Plaza de Mayo, de representerar både arbetare och arbetslösa. Olika aktionsplaner sätts upp:

Vägblockader och en nationell arbetarmarsch till Plaza de Mayo genomförs den 20:e februari, samt att raffinaderier över hela landet blockeras den 25:e.

26/6. Två unga *piqueteros* dödas av polis vid en blockad av en av infartsvägarna till Buenos Aires

Sammansättningen av upproret

Fyra tongivande rörelser som bar upp upproret i december:

1. Piqueteros, "strejkvakterna" som organiserats sedan 1996

Den starkast pådrivande kraften har av naturliga skäl varit de arbetslösa och deras rörelse. Åratal av recession har givit en arbetslöshet på omkring 20 procent i landet som helhet. Men i en del områden så mycket som 50 till 60 procent. Argentina har den största koncentrationen av arbetslösa industriarbetare i världen. Tidigare utgjorde industriarbetarna 40 procent av arbetskraften i Argentina, idag färre än 20 procent. (5)

En väsentlig del av rörelsens bas utgörs av kvinnor, ofta fruar till de arbetslösa manliga industriarbetarna, som har ansvar för hushållsekonomin. Deras militans och deltagande i kampen över huvud är anmärkningsvärd. Även pensionärerna tillhör dem som drabbats hårdast av krisen då inga pensioner utbetalats sedan november.

2. Invandrarna - främst från Bolivia, Peru och Paraguay

Under de senaste åren har upp emot tre miljoner bolivianer, peruaner och paraguayaner invandrat till stor-Buenos Aires, mer eller mindre illegalt. Det senare är resultatet av den migrationslag som stiftades av den argentinska regeringen 1998-99, som kriminaliserar alla som hemligt rest in i landet och som sätter upp rigorösa kriterier för vilka som släpps in. Dessa miljontals kriminaliserade immigranter utgör en stor del av basen i den informella (svarta) ekonomin. Denna "sektor" drabbades hårt av statens frysning av bankkontona, som gjorde att kontanter i stort sett försvann. (6)

3. Varuinsamlings- och plundringsrörelsen

I kölvattnet av arbetslöshet och fattigdom har en varuinsamlings- och plundringsrörelse växt fram, som genom den proletära självhjälpen försökt trygga en rent materiell överlevnad bland de fattiga. Det är en rörelse som spänner över hela landet, från landsbygden till Buenos Aires barrios.

De här tre "grupperna" går i mångt och mycket ihop med varandra.

4. Motoqueros, motorcykelbudet i Buenos Aires

En betydande kraft i decemberupproret var *moteoqueros*, motorcykelbudet, som gick in i upproret som oorganiserade, men som snabbt samordnade sig spontant och blev en slags koordinering av upproret. De transporterade vatten, citrone och stenar i demonstrationerna och de körde iväg skadade från de mest kritiska platserna, de angrep polisen, etc.

I Buenos Aires finns omkring 58 000 motorcyklar och av dem används 80 procent av motorcykelbud. För ett drygt halvår sedan bildade de sin egna självständiga fackförening, Simeca, utan ledare eller betalda funktionärer.

Den 19/12 samlades alla *motoqueros* för att diskutera situationen, som främst bestod i att tio av elva budfirmor i staden inte hade betalat ut den senaste månadens löner. Efter De la Ruas tal, där han beordrade utgångsförbud, anslöt de sig till *cacerolazos*.

Bakgrund

El Argentinazo uppstod spontant, men den var inte någon blixtnöjd från klar himmel. Nedan följer några exempel på klasskampens kontinuitet:

Santiagoazo

Uppröret för den senaste kampcykeln i Argentina inleddes i december 1993 med *Santiagoazo* - upproret i Santiago del Estero, en provinshuvudstad i norr - som blossade upp som ett svar på provinsregeringens lönesänkning med 50 procent för de statsanställda och ett förhållande av löneutbetalningarna. Detta fick statsanställda, arbetare, pensionärer och studenter att gå ut på gatorna. De stormade regeringssätet, parlamentsbyggnaden och domstolen och de plundrade parti- och fackledningsbyggnaderna. De senare hölls som ansvariga för lönesänkningarna och för korruptionen. I fattigkvarteren plundrade invånare och arbetslösa butikerna. Under en kort tid var staden i invånarnas händer. Efter tre dagars uppror lovade den av centralregeringen utsända medlaren en omedelbar utbetalning av 500 pesos för de offentligtanställda och 300 pesos för pensionärerna.

Piqueteros

Sedan mitten av 90-talet har de arbetslösa organiserat sig och de kallar sig *piqueteros* (efter *piquete* - "strejkvakt"). Eftersom arbetslösa inte kan strejka - dvs. vägra arbeta, vägra skapa mervärde - på samma sätt som arbetare "i arbete" har de gjort sina aktioner till vägblockader där de blockerar motorvägarna - ofta med brinnande bildäck - för att på så sätt stoppa produktionen och distributionen. Blockaderna och *piqueteros* har blivit de arbetslösas uttryck, men det är ändå så att sedan 1997 har två tredjedelar av blockaderna organiserats av arbetare "i arbete". Studenter och pensionärer har också deltagit och sedan 1999 även småföretagare, så som bönder och affärsinnehavare. Blockaderna är inte blott och bart blockader utan fungerar som sociala forum; träffpunkt och informations- diskussions- och organisationscentral. Hela familjer engageras i dags- och veckolånga blockader, tält och vindskydd sätts upp och man organiserar folkkök.

Den första vägblockaden var *Cutralcazo* i juni 1996 i Cutral Co och Plaza Huinca i Nequienprovinsen. Blockaden riktade sig främst mot privatiseringen av det statliga oljebolaget YPF. Arbetarna och de arbetslösa invånarna blockerade i en vecka riksväg Ruta 22, de slog tillbaka polisen och lyckas få igenom några krav. Under striderna mördades en kvinnlig bybo av polisen, Teresa Rodrigues, och hon blir en symbol för motståndet. En av de största arbetslöshetsorganisationerna tar sitt namn efter henne.

1997 uppstod konflikter igen i Cutral Co och även på andra ställen, som t ex Tartagal (Saltaprovinsen), Jujuy (längst upp i norr) och Cruz del Eje (Cordobaprovinsen). I maj och juli blockerade tusentals *piqueteros* i sex veckor provinsvägarna. De krävde ekonomiskt understöd, livsmedel och att avstängningen av el och vatten för de arbetslösa togs tillbaka. I slutet av maj strejkade arbetarna vid sockerfabriken i Jujuy mot uppsägningar. Upprörets vågen leder till Menemregeringens "jobbskaparprogram" (*Planes Trabajar*).

1998 strejkade de offentligtanställda i den nordöstra provinsen Corrientes. Tillsammans med *piqueteros* blockerade de bron över Paranafloden, vilken förbinder staden Corrientes med grannprovinsen Chaco. De la Rúa-regeringens nya "framstegsallians" trädde fram i det att de lät polisen skjuta mot blockaden och tio människor dödades.

Längst upp i norr ägde häftiga uppror rum, det första i december 1999. I maj 2000 mördades en arbetare i en demonstration. Invånarna gick till våldsamt attack mot polisen.

I november blockerade återigen *piqueteros* i flera olika provinser vägarna och krävde statliga sysselsättningsprogram. Samtidigt gick transportarbetarna i strejk mot uppsägningarna som drabbat sektorn. I Tartagal bildade *piqueteros* och lastbilschaufförer gemensamma kampkommittéer. Under en demonstration mördades en arbetare, Anibal Veron. Demonstranterna angrep offentliga byggnader, stormade polisstationer och avvärjades av polisen, tog gisslan och jagade iväg polisen. Återigen blockerades riksväg Ruta 34. De båda största fackföreningarna utlyste generalstrejk den 23 och 24 november bl. a. mot mordet på demonstranten.

I juni 2001 drabbades Mosconi igen av en revolt, då byggnadsarbetarna strejkade för en löneförhöjning. Arbetslösa krävde arbete, något de månaden innan lyckats med - 100 arbetstillfällen i oljeindustrin. Repressionen mot blockaderna krävde liv och åtskilliga skadade. Även här jagades polisen iväg. Regeringen försökte knäcka rörelsen genom att fånga flera av "ledarna".

Inalles förekom omkring 685 vägblockader mellan *Santiagoazo* 1993 och oktober 1999.

Nära en fjärdedel av blockaderna har förekommit i och omkring Buenos Aires. I juni 2000 spärrades för första gången riksväg 3 mellan Buenos Aires och Patagonien av 1 500 arbetare och arbetslösa i arbetarförorten La Matanza. De krävde arbete, kött, grönsaker och gratis mediciner. I november blockerade tusentals människor åter vägarna och järnvägarna genom La Matanza och konstituerade en "arbetslösas församling" och solidariserade sig med arbetare inom olika branscher som strejkade mot lönesänkningar och uppsägningar. I maj startar mellan 4 000 och 6 000 invånare i La Matanza en två veckor lång revolt som resulterar i 7 500 arbetstillfällen och understöd för 6 000 familjer.

Under 2001 började *piqueteros*-rörelsen att organisera sig nationellt. Den 24 juli ägde i La Matanza den första nationella församlingen av bas- och arbetslöshetsorganisationer rum. Mer än 2 000 personer deltog. Utöver dem deltog representanter för olika vänstergrupper, som också var aktiva i *piqueteros*. Församlingen lade upp en aktionsplan för vägblockader i 50 städer under 24, 48 och 72 timmar inom ramen av tre veckor. Under den andra augustiveckan ägde blockader rum på 300 ställen och hundratusentals personer deltog.

Den 4 september hölls den andra nationella församlingen. Där beslutade om en ny aktionsplan med en 36-timmars generalstrejk. Församlingen krävde regeringens avgång, ett slut på strukturanpassningsprogrammen och

punktliga och fullständiga utbetalningar av löner, pensioner och arbetslöshetsunderstöd och ett frisläppande av gripna *piqueteros*. En tredje nationell församling planerades till december, men ägde aldrig rum då de två betydelsefulla organisationerna vägrar delta då deras ledare redan förhandlar med regeringen själva om att få delta i förvaltningen av arbetslöshetsunderstödet.

Alltmedan centralregeringen misslyckas att hindra industrins fria fall bildar en mängd olika sociala rörelser och fackföreningar i Argentina Frente Nacional contra la Pobreza, Frenapo ("Nationella Fronten mot armod"). Deras första aktion blev en symbolisk folkomröstning den 14-17 december. Temat var arbetslöshetsunderstöd, barnbidragen och bidragen till pensionärer. Tillsammans med ATTAC ordnades 17 000 valbås och de räknade med upp emot en miljon väljare. Tre miljoner kom till valurnorna. Trots det stora deltagandet var ändå folkomröstningen en begränsning i jämförelse med *piqueteros'* vägblockader.

Så gott som dagligen hålls *piqueteros* runt om i landet, och repressionen är alltså hög. Den 26 juni, till exempel, dödades två unga *piqueteros*, Davio Santillan och Maximiliano Costeki, vid en blockad av en av infartslederna till Buenos Aires. Omkring 5 000 personer deltog i blockaden och de tillhörande demonstrationerna. Statsrepressionen var hård och skördade de två första *piqueteros*-offren för president Duhaldes regering. Uppemot 200 skadades, många skottsbadade av polisens blykulor. (7)

2001 - ett år av protest, mobilisering och organisering

Under 2001 tillspetsades krisen och med det kampen. I oktober 2000 genomförde lastbilschaufförerna en generalstrejk som resulterade i lägre drivmedelspriser. Mellan juli och september 2001 förekom flera strejker bland offentliganställda tjänstemän, lärare och arbetare. I april inledde de anställda vid det statliga flygbolaget sin kamp mot privatiseringen och försäljningen av företaget till den spanska staten med strejker, demonstrationer och blockader. Även vid järnvägen strejkade arbetarna mot uppsägningar. I mars och den 13 december (det senare en knapp vecka innan upproret) genomfördes generalstrejker utlysta av fackförbunden.

Som symbol för kampen mot avindustrialiseringen står arbetarna vid keramikfabriken Ceramica Zanon i Neuquen. Sedan september 2001 kämpar de för att behålla de 400 arbetstillfällena vid fabriken. Efter att inte ha betalat ut någon lön på månader så förkunnade företaget uppsägningar för att sedan återanställa arbetarna till betydligt lägre lön. Arbetarna svarar med att ockupera fabriken. Trots polisens försök att utrymma fabriken får arbetarna igång produktionen och börjar sälja varorna framför fabriksporten. De får stort stöd från lokalbefolkningen, både med demonstrationer, väg- och broblockader och med sin strejkkass. Zanon-arbetarna ansluter sig till *piqueteros*, studenterna och människorättsorganisationerna. Arbetarnas mål är en återstart av fabriken under arbetarkontroll, utan lönesänkningar eller uppsägningar. De kräver av staten att ta över fabriken, men under ledning av arbetarna, och att staten betalar de uteblivna lönerna.

Den proletära självhjälpen förekommer även på andra ställen. I Rosario har uppsagda arbetare vid varuhuskedjan Tigre ockuperat statskärnan i åtta månader och de har organiserat ett oberoende kulturcentrum med olika aktiviteter.

Hyperinflation under 1980-talet och det sena 90-talets kris

Argentinas skuldexplosion började under militärdiktaturen 1976-83 (se nedan) som mellan 1971 och 1981 fyrdubblades, från 9,7 till 35,7 mdr USD (8); statens pengar gick till största delen till diktaturens av USA påhejade upprustning av militären. Men trots det stod den privata sektorn för de största utlandslånen. Militärdiktaturens nyliberala politik introducerade en ny lag om utländska investeringar som främjade förvärv och finansiell investering samt släppte regeringens kontrollen över räntorna. Detta attraherade utländskt kapital och internationella finansföretag och banker pumpade in lånepengar (inte bara till Argentina utan till stora delar av den så kallade tredje världen). Liksom i Chile vore denna ekonomiska politik omöjlig utan repressionen mot arbetarklassen och de allierade mellanskikten. Det var alltså under denna period som utlandsskulden exploderade och landet produktiva sektor ådrog sig en kronisk avindustrialisering.

1981 åtog sig militärdiktaturen att ta över utlandsskulderna - en slags socialisering av utlandsskulden - för att bli dika IMF. Efter diktaturens fall övertogs denna uppgift av president Raul Alfonsin från det Radikala partiet. Med minskad produktiv sektor - mindre inhemskt mervärde att fördela - drog staten igång sedelpressarna för att klara av skulderna, varpå hyperinflation satte tänderna i landet strupe.

Mot slutet av 1980-talet avlade den nya presidenten, peronisten Carlos Menem, ett löfte att bekämpa inflationen och stagnationen genom en plan som åter skulle göra den argentinska kapitalistklassen ett namn på den internationella arenan. I all tysthet genomdrevs en ny lag 1991 som möjliggjorde en ny penningreform som innebar att den nya valutan, peson, knöts till US-dollar en-mot-en. Detta låg helt i linje med det inhemska och internationella finanskapitalets intressen. Sedan de nya lagen har skulden ökat ungefär elva gånger och var vid slutet av 2001 142 mdr USD - den offentliga sektorns skuld var på mindre än 60 procent.

Den nya lagens "säkerhet" var beroende av att den inhemska pengatillverkningen motsvarade nettosumman av dollar som kom in i landet. Teoretiskt kunde det garanteras genom ett stort överskott i handelsbalansen eller ett nettointflöde av kapital. Under hela efterkrigstiden har Argentina tenderat till att ha ett överskott i handelsbalansen men ett underskott i betalningsbalansen, något som är vanligt för de länder som i den globala arbetsdelningen fungerar som en råmaterialektor.

Privatiseringarna och budgetsaneringen attraherade utländskt kapital vilket ledde till att tillväxten ökade med

fyra procent per år mellan 1991 och 1995 - det högsta sedan 1945. Med den mexikanska krisen 1995 avstannade tillväxten och minskade rent av med tre procent. För att undvika Mexikos öde lutade sig finanskapitalet mot Mercosur, den gemensamma marknaden för Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay, där Brasilien är den största ekonomin. 1989 stod Mercosur för 11 procent av Argentinas export, 31,7 procent 1998. Den höga brasilianska inflationen gjorde att landet revalverade sin valuta, vilket stimulerade den argentinska exporten som då gav bättre betalt. När Brasilien kollapsade 1998, vilket ledde till en 40 procentig devalvering i fasta värden, då var loppet kört även för Argentina.

Medicinen som staten och kapitalet ordinerat har varit en ökat utsugning av arbetarklassen. Mellan 1992 och 2000 ökade produktiviteten per timme med omkring 45 procent, medan de nominella lönerna stagnerade och reallönerna föll. Under samma period förblev den outnyttjade produktionskapaciteten hög på omkring 30 procent av den möjliga kapaciteten. De arbetslösa och "underanställda" (underemployed, deltidsanställda utan möjlighet att försörja sig på sin lön) är idag på en 40 procentig nivå av den aktiva befolkningen. Värdet på kapitalvaruimporten och importen av reservdelar till produktionsmedlen har ökat från 25 procent av den totala importen 1991 till 45 procent 1998, vilket ytterligare kedjat produktionsapparaten till sin internationella roll.

Hösten 2000 hölls nya förhandlingar om en lånepaket från IMF, där en privatisering av det sociala säkerhetssystemet var en av de viktigaste punkterna. Denna punkt ingick inte från början i paketet utan kom med efter en förfrågan från De la Rúa-regeringen (!), som inte vågade genomföra reformen på "egen" hand.

Peronismen - den argentinska syntesen mellan fascism och stalinism

Överste Juan Peron föddes 1895 i en medelklassfamilj. Han var arbetsmarknadsminister (Sekretär för Arbeit) 1943 under Ramirez och 1944 under Farrells militärregering. Politisk inspiration hämtade han från Mussolini och fascismen som ideologi (främst den sociala aspekten i fascisternas program 1922) och han besökte Italien flera gånger. För att stoppa den kommunistiska influensen bland de argentinska arbetarna spelade han på den florerande nationalismen, framför allt de anti-brittiska tendenserna. Peron förstod att för landets bästa (läs: det inhemska kapitalets långsiktiga intressen) måste arbetarklassen integreras i staten, vilket skulle ordnas genom högre löner och bättre välfärd. Han verkade för en modernisering av det argentinska samhället och var samtidigt emot de traditionella partierna, från de konservativa till vänstern (socialdemokraterna och stalinisterna) och han var emot oligarkin. Detta gav honom hans bas i det argentinska folket. Tillsammans med sin fru Evita drog Peron igång sin inkorporeringsprocess genom sociala förmåner och löneförhöjningar. Han tog även stöd från delar av CGT-ledningen. Peronismens tre pelare blev nationalism, sociala rättigheter och klassarbete. Vad som tydligast skiljer peronismen från den europeiska fascismen är att inkorporeringen av arbetarklassen inte främst skedde genom repression utan att löner och socialförsäkrings- och arbetsförhållanden förbättrades för stora delar av arbetarklassen (9).

Peronismen var dock inte en mans verk, inte en mans idéer som genomfördes utanför alla "materiella" sammanhang. Vad han däremot *personifierade* var den förändringsprocess som den argentinska staten gick och måste gå igenom för att kunna spela rollen som det nationella kapitalets långsiktiga garant (inte minst att undvika social oro). Han fulländade bara fackföreningens integration i staten, institutionaliseringen av CGT. Men hans välfärdsprogram - som var fullständigt villkorat av den argentinska kapitalets ackumulationsmöjligheter vid den aktuella tiden - knöt stora lager av arbetarklassen till klassarbetets skampåle.

Peronismens projekt var dock kostsamt och staten finansierade det med exportpengar. När industrins villkor 1950 var tillbaka till förkrigsnivån avtog Argentinas betydelse och handelsbalansen blev negativ. Medicinen blev sedelpressarna. Staten kunde inte längre göra investeringar och vände sig istället till utländskt kapital. USA beviljade en kredit på 125 miljoner dollar i utbyte mot att den argentinska staten överlät oljefälten i Patagonien till Standard Oil. Produktiviteten höjdes på arbetarnas bekostnad. De argentinska arbetarna strejkade (t ex sockerarbetarna i Tucuman, och vid järnvägen). Dessa strejker slogs ner av polis och militär. Tack vare kvinnornas röster lyckades Peron hålla sig kvar vid makten i november 1951 - "han" hade "gett" dem rösträtt tidigare samma år. Militären under Lonardi och Rojas störtade emellertid Peron i september 1955 och han gick i exil via Paraguay och Venezuela över till Spanien. CGT trycktes tillbaka och en militär sattes i dess ledning. 1958 hölls presidentval och Frondizi valdes med hjälp av peronisternas röster. Militären griper dock åter makten i juni 1966.

1973 kom Peron än en gång tillbaka och han valdes till president i september. I juli året därpå dör Peron och hans stol tas över av Lopez Rega, minister för 'socialt välstånd' och tillika extremhögerns skyddsling. Det direkta resultatet blev hyperinflation och en våg av politiska mord.

Cordobazo, Rosariazo, Viborazo, basfacken

Det speciella och explosiva läget i Argentina under åren 1968-75 - rörelsens bredd, den fackliga rivaliteten, peronismens betydelse, etc. - kan bara förstås om man undersöker det kapitalistiska samhällets hjärta, förhållandena på storindustrins verkstadsgolv. Härifrån stammar revolten mot arbetsförhållandena, ackorden, chefernas auktoritet, fabriksdisciplinen, kampen för en "värdig" fackföreningsrörelse med basdelegater. Spridningen av denna kampen utanför fabriksmurarna förklarar konfrontationen med statsrepressionen och frågan om den politiska makten och så vidare.

Tiden mellan 1968 och 1975 var en tid av klasskamp, som ofta var mer öppen än dold för att parafrasera Manifestet. Redan 1966 hade president Ongnaia avskaffat strejkrätten, sedan "paritetskommissionerna" (kommissioner i en slags jämlikhetsanda mellan kapitalister och fack) och tarifförhandlingsrätten och på så sätt underminerat fackets

existens. Peson hade sjunkit med 40 procent och lönerna hade frysts under en 20-månadsperiod. I december 1966 slogs en strejkvåg (järnvägen, hamnarna, sockerfabrikerna bl.a.) brutalt ner, liksom den av CGT utlysta generalstrejken i mars 1967. I maj 1968 var det en ny våg av strejker.

Tre proletära kamprörelser och något om deras organisatoriska uttryck är värt att nämna för att belysa kontinuiteten i de argentinska arbetarnas kamp. Den politiska dimensionen har sin grund i två avgörande relationer; relationen till fackliga/politiska (för-) medlingsorgan och till polisen/militären, dvs. statsmaktens repressiva grenar. De argentinska arbetarnas förhållande till de fackliga medlingsorganen var (och är idag) sådant att varje gång arbetarna gick till kamp måste de först slåss mot facket som i intimt samarbete med företagen ledde arbetskraften (Co-Management). Fram till 1969 var delegaterna i CGT valda demokratiskt lika lite som i de gula facken. Först 1970 infördes demokratiskt valda delegater. Vid den tiden fanns i Argentina även för mycket av politisk (för-) medling; ett flertal varianter av peronism, stalinister i PC och i maoistgrupperna, guevaraister och ett otal trotskister. Alla försökte styra arbetarkampen i sin respektive riktning. Detta ändrades först i och med bildandet av basfacken, inte minst i beaktande av CGT:s roll som strejkbrytare (särskilt SMATA). 1970 tog arbetarna på ett antal företag över sina fack (10) och tvingade CGT till att införa demokratiska val av basdelegater. Fabriken - särskilt bilfabriken - blev till centrum för en revolution i förhållandet mellan arbetarna och facket.

Cordobazo

I slutet av maj 1969 bröt ett uppror ut i Cordoba. Det bars upp av arbetare och studenter tillsammans och slogs efter hårda strider ner av militären. *Cordobazo* blev startskottet för en ny argentinsk kampcykel.

Situationen i Cordoba var den att lönerna sänkts med 8 procent och arbetslösheten hade stigit till 10 procent, samtidigt som produktiviteten på de större företagen hade ökat med 60 procent. Inflationen och de ökade transportkostnaderna gjorde att även småborgarna drabbades. Den lokala arbetsgivarföreningen försökte i december 1968 att sänka lönerna med 10 procent. I juni hade strejkande arbetare på flera fabriker i Santa Isabel och Ferreyra (FIAT, Ford Transax, Ilsa) anslutit sig till studenternas demonstrationer och gatukamp mot polisen i *de Clinicas* (en stadsdel). I augusti ledde en fackföreningsledd strejk på samma fabriker till sammanstötningar med polis. I oktober gick tusentals arbetare i strejk på åtskilliga fabriker och bildade "Vanguardia Obrera Mecanica" för att understödja de strejkande på YPF. Under början av 1969 fortsatte kampen och som exempel strejkade bussförarna den 5 maj (de attackerade också de bussar som kördes av strejkbrytare). Som grädd på moset kom ett regeringsdekret den 12 maj som avskaffade "den engelska veckan" (48 timmars betalt för 44 timmars arbete). Den 14 maj samlade SMATA ett stormöte på fotbollsstadion med omkring 6 000 deltagande bilarbetare för att motsätta sig regeringsdekretet. Innan mötet var avslutat började polisen skingra arbetarna, vilka omedelbart - utan att invänta fackbossen Torres utlysande av en 48-timmarsstrejk - rusade ut ur stadion och angrep polisen. Kampen varade i flera timmar och resulterade i att polisen drevs tillbaka. Oroligheter bröt efter detta ut på flera fabriker, däribland Renault-IKA-fabriken.

Den 21 maj utlyste SMATA en *aktiv* strejk (till skillnad från den *passiva* som föreslagits av Vandoristerna, där arbetarna bara skulle stanna hemma) till den 29. Den 28 hölls förhandlingar mellan de olika facken om en gemensam strejk efter påtryckningar från basdelegaterna (även studentfacken inbjöds). SMATA, *Luz y Fuerza*, UOM och UTA organiserade en demonstration till morgonen efter. Vid 11.00-tiden den 29 avgick den första demonstrationen med arbetare från Renault-IKA i Santa Isabel, utrustade med käppar och molotov-cocktails. De angreps av polis (en arbetare dödas), men reste barrikader och trängde tillbaka polisen. Ur en "organiserad" facklig demonstration växte ett arbetaruppror på bara någon timme. På andra platser i staden attackerade arbetare polis och de understöddes av strejkande studenter. Arbetarna från *Luz y Fuerza* och UTA anslöt sig tillsammans med studenterna till Renault-IKA-kolonnen. Vid 13.00-tiden förekom flera sammanstötningar och demonstranterna spred sig över hela centrala stan. Även arbetare från de mindre företagen anslöt sig. När en pansarkolonn närmade sig drog sig delar av demonstrationen mot universitetsområdet samtidigt som elarbetare stängde av strömmen i centrala Villa Revol, vilket lämnade staden i mörker och disorienterade militären. Sammanstötningar förekom under hela natten. Initiativet var åter hos arbetarna, som blockerade hela innerstaden. Demonstrationen lyckades stoppa infanteriets angrepp tidigt på morgonen. Under dagen (30/5) blev den av de båda CGT (CGT och CGT-Argentina) utlysta nationella generalstrejken i det närmaste total. Militärens repression mot fackföreningarna fortsatte och de vandaliserade högkvarteren för SMATA, CGTA och *Luz y Fuerza* och hundratals aktivister arresterades. Som ett svar gick SMATA i strejk den 2 juni och krävde ett slut på repressionen och frigivning av de gripna. Några fackbossar släpptes (Onganio bl. a.) och regeringen utlyste den 16.6 till helgdag. Men detta till trots strejkades det denna dag och demonstrationer genomfördes i arbetarstadsdelarna. Den 30.6 mördades Vandor och regeringen utropade det belägringstillstånd som kom att gälla till i mars 1973.

Cordobazo innehöll flera delar av den argentinska arbetarklassen. Den ena ung, från de stora bilfabrikerna, som kämpade emot företagsdisciplinen och facken, den andra traditionell, mer kvalificerad, med högre fackföreningsgrad och motor i tidigare arbetarkamp. Det nya med rörelsen var inte att de unga stridbara arbetarna slogs med polisen på gatorna, utan att de med egna medel bildade basorganisationer (t ex. "Vanguardia Obrera Mecanica" och "Vanguardia Metalurgica"). De gick utöver de traditionella ramarna i kamp mot facken och militärdiktaturen i och med att de gick samman med studenterna.

Rosario

I maj 1969 gjorde Rosario uppror och i september var det arbetarnas tur, främst arbetarna vid järnvägen som inledde denna knappt veckolånga kamprörelse som kommit att kallas *Rosario*. Över hela landet ställdes järnvägsarbetarna inför sina chefer och inför militären. En mängd förändringar i olika fördrag och föreskrifter hade tillsammans med tusentals uppsägningar drabbat arbetarna och deras fack Union Ferroviaria (som organiserade alla yrkeskategorier inom järnvägen utom förarna som organiserades av La Fraternidad), som föll under akt 17.401 om "undertryckanda av kommunistisk aktivitet".

Den 8 september gick facken i strejk mot uppsägningen av en aktivist, en strejk som slutade i triumf för arbetarna med 1 500 strejkande arbetare vid verkstaden i Rosario och 2 500 vid Perezdepån - de anställda vid lokaltågsstationen och de kontorsanställda anslöt sig också till strejken. På kvällen beslutade arbetarnas stormöte om en förlängning av strejken i 72 timmar samt en utökning till hela regionen. Den lokala ledningen svarade med uppsägningar. Arbetarna utlyste då ännu en strejk, denna gång utan tidsbegränsning. Bossarna vände sig då till regeringen som tillämpade lagen om de "civilanställdas arbetsplikt" och att de skulle arbeta direkt under militärt befäl. Det återförenade CGT utlyste en 36-timmarsstrejk till den 16. Vid 10.00 denna dag sattes de första arbetarkolonnerna i rörelse. 7 000 arbetare tågade mot Minetti-bruket, där textil- och anläggningsarbetare anslöt sig, och vidare mot centrala stan. Från väst anslöt sig elarbetarna i *Luz y Fuerza* och från andra företag och från söder kom metallarbetarna och arbetarna vid frysanläggningen Swift. Vid 14.00 samlas 50 000 arbetare och studenter utanför CGT-sätet på den centrala Cordoba-gatan. Under upproret deltog omkring 200 000 personer (av totalt 700 000) och järnvägsområdet totalförstördes. Sedan polisen blivit överkörda skickade regeringen efter armén, som efter strider under hela natten tidigt på morgonen gick till attack med skarp ammunition, maskingevär och pansar. Två arbetare dödades, 25 skadades och hundratals greps.

Upproret ändrade inget i grunden - det visade dock på arbetarklassens och dess allierades kampvillighet - men armén som varit vid makten i tre år började tänka i banor om en avlösning av Ongania till förmån för en "nationell enhetsregering utan Peron", vilket senare realiserades genom projektet "den stora nationella enheten" under Lanusse i april 1972.

Basfacken (11)

Om IKA-Renault-arbetarna var arbetarkampens spjutspets från 1967 fram till *Cordobazo*, så avlöstes de i december 1969 av klasskamraterna på FIAT. De senare (från FIAT-verken i Ferreyra - Concord och Materfer) endast i individuella fall hade deltagit i *Cordobazo*. De här fabriken var mer ansatta av chefernas paternalism och de gula fackens (SITRAC och SITRAM) samarbetsinställning. Men den individuella fientligheten bland arbetarna tog sig här ett kollektivt uttryck. Till fackföreningsvalen i januari 1970 ställdes arbetskamrater från verkstäderna och banden emot fackledningen. Företagsledningen kom till facket försvar och omförflyttade de berörda arbetardelegaterna och spänningen steg. I mars buades ledaren för SITRAC ut av arbetarförsamlingen och därefter valde arbetarförsamlingen på hela företaget sina egna delegater, som inte erkändes av regeringen, och SITRAC-ledaren knöt sig tillsammans med SITRAM till CGT. Som svar på detta gick arbetarna i strejk, ockuperade fabriken och låste in ledningen i tre dagar. Regeringen och företagsledningen gav sig. Alla arbetardelegater var unga och utan några egentliga erfarenheter av politiskt eller fackligt arbete. Arbetarna hade gjort SITRAC till sitt egna organ, 125 delegater valdes med en styrelse om 21 personer. Det samma hände på Materfer i slutet av maj.

Under sommaren 1970 kämpade FIAT-arbetarna vidare och SITRAC- och SITRAM-facken var i arbetarnas händer. Dagligen uppstod konflikter kring arbetshierarkin och -förhållandena, ständigt hölls stormöten bland arbetarna. Det var under denna månad som begreppet "klassfack" myntades vilket innebar en tendens bland arbetarna att tillsammans återföra facket till golvet, till basen, dock utan att direkt bryta med peronismen, men med ett hårt angrepp mot CGT-apparaten. De oerfarna arbetarna som tagit över ledningen för SITRAC/SITRAM politiserades snabbt och blev direkt kampens epicentrum. Den mångfacetterade kampen och kraven som spände över flera av tillvarons områden paralyserade produktionen; krav mot arbetsförhållandena i presseriet och i lackeringen, mot takttiden på monteringsbanorna, osv.

Viborazo

Den 14 januari 1971 gick FIAT till motangrepp. Sju arbetare - basdelegater och medlemmar av SITRAC-styrelsen - sparkades. Arbetarna svarade med att ockupera Concord-fabriken och att ta företagsledningen som gisslan. Dagen efter krävde president Levingston att arbetarna återlämnade fabriken till ägarna annars skulle belägringstillstånd utropas och att Cordoba skulle ställas under militärt befäl. Då ockuperade arbetarna de andra FIAT-fabriken (Materfer och GMD) och även andra fabriker (Perkins, IKA-Renault) stängdes av strejker. Den åsidosatta SITRAM-ledaren försökte göra kampen officiell och CGT grep in förhandlingsvägen. Den 16:e återtog FIAT uppsägningarna. Stämningen på fabriksgolven var spänd. Cheferna fortsatte sin terror genom till exempel individuella uppsägningar. Arbetarnas strejker avlöste varandra.

Den 1 mars utnämndes Levingston Uriburu - en ökad reaktionär - till guvernör över Cordoba, vilket tolkades som en provokation och en generalstrejk utlystes som lamslog regionen. Den 12:e sköt polisen utan förvarning skarpt rakt in i demonstrerande arbetare från de tre FIAT-fabriken och en arbetare dödades. Den 15:e var strejken total och demonstrationer hölls i centrala stan, en andra *Cordobazo* var igång, El Viborazo (efter viper/huggorm). Arbetarna från

FIAT och IME samlades i centrum, CGT lyste med sin frånvaro. Ett spontant stormöte öppnades och studenter anslöt sig. Man började attackera polis, offentliga byggnader och företagskontor. Till skillnad från El Cordobazo lämnade arbetarna centrum för att i arbetarkvarteren bygga hundratals barrikader. Den 16:e anlände specialenheten för anti-gerillakamp från Buenos Aires och återtog kontrollen över staden. Arbetsmarknadsministern gjorde känt att SITRAC/SITRAM skulle ställas under regeringskontroll. Den 18:e hölls åter en total generalstrejk i Cordoba.

I juli 1971 skulle förhandlingar hållas på FIAT mellan företaget och SITRAC/SITRAM. FIAT gick ut med inställningen att inget av arbetarnas krav - 60 procent lönehöjning, kortare pass på smidespressarna, ett slut på ackordslönerna - skulle accepteras och de lät attackera fackföreningslokalerna och sprängde huset där fackets advokat bodde i luften. Till slut höjde FIAT lönerna med 20 procent och struntade i de övriga kraven. I juli och augusti strejkade arbetarna och sabotage och svinn förekom rikligt. I slutet av augusti hölls ett möte i Cordoba mellan basfacken och vänsterradikala grupper. Den 26 oktober ockuperade militären FIAT:s Concord- och Materfer-fabriker. Regeringen förbjöd SITRAC/SITRAM, beslagtogs deras konton och ockuperade deras kontor. Den 30:e sparkade FIAT 259 aktivister och CGT vägrade stödja FIAT-arbetarna. Trots repressionen blev basfacksrörelsen stärkt över hela Argentina.

Nivån på arbetarkampen vidmakthölls även under åren 1970-73 med fortsatt höga strejktal. Rent kvalitativt så innebar detta att arbetarna hade radikaliserat facken och gjort dem till sina. SITRAC/SITRAM:s paroll 1971, "Ni golpe, ni eleccion, revolucion" (12), kan illustrera stämningarna. 1975 konstituerade basfacken ett slags områdesråd (Zonenräten), med delegater från ett dussintal fabriker i Buenos Aires, Cordoba och Rosario.

Ekonomiskt slingrade sig Argentina från snabb expansion till häftig recession, arbetarkampen sköt på pendelslagen ytterligare. Dagens symptom stammar från denna tiden: underbalanserad handelsbalans, fallande Peso i förhållande till dollarn (50 procent), inflation på 30 procent, skuldökning med 4.7 mdr dollar med en sammanlagd statsskuld på 810 mdr dollar.

Den 25 mars 1976 störtade militären regeringen. General Videla tog makten, understödd av Massera, marinen, och Agosti, luftvapnet. Väl vid makten började de sitt smutsiga krig, kallat "Processen" (13). Inom ett år lyckades militären omorganisera landet: pressen ströps liksom universiteten, teatern osv. Medlemmar och sympatisörer till vänsterradikala grupper förföljdes, fängslades och mördades systematiskt. På ett år mördades 6 000 personer och 15 000 häktades, inalles dog eller försvann 30 000 personer.

Peson sjönk med påföljande lönesänkningar tillsammans med att priskontrollen upphörde, inflationen steg till tresiffriga tal. Landet blev en lekstuga för nyliberal ekonomisk politik. Trots repressionen stred arbetarna och mellan april 1976 och december 1980 rapporterades 361 strejker. Under sensvåren 1982 förklarade militären krig mot Storbritannien i den argentinska nationalismens namn. Stora delar av vänstern stödde kriget under "anti-imperialismens" fana!

Noter och kommentarer

* Argentina har idag tre fackliga landsorganisationer, som alla tre är statsbundna:

CGT (Confederacion General del Trabajo) - peronistisk, med omkring 4 000 000 medlemmar och det största fackförbundet i hela Latinamerika.

CTA (Central de los Trabajadores Argentinos) - socialdemokratisk, med omkring 800 000 medlemmar främst i den offentliga sektorn.

CGT-disidente - en utbrytning ur CGT, som främst organiserar transport- och bilindustriarbetare.

SMATA (Sindicato de Mecanicos y Afines del Transporte Automotor)

Luz y Fuerza - demokratiskt, antibyråkratiskt och av peronismen oavhängigt fack som organiserar alla arbetarkategorier.

Den argentinska arbetarklassen organiserade sig tidigt i fackföreningar. Den första bildades av tryckarna i Buenos Aires 1877. Den första fackföreningen, gemensam för anarkister och socialister, (Federacion dos Trabajadores) bildades 1890. Den första splittringen mellan anarkister och socialister kom 1894 och 1901 bildades det anarkistiska FOA (Federacion Obrera Argentina). 1902 delades de och de "rena" syndikalisterna och socialisterna lämnade för att 1903 bilda UGT (Union General del Trabajo). På sin fjärde kongress 1904 bytte de namn till FORA (Federacion Obrera Regional Argentina) och de verkade för en total befrielse av proletariatet. 1909 grundades CORA (Confederacion Obrera Regional Argentina) av en splittring från UGT tillsammans med några oberoende fackföreningar. 1914 ansluter sig alla fackförbund till FORA. Men efter ett beslut på den femte kongressen att stödja den anarkistiska kommunismen så lämnade den anarkistiska minoriteten 1915 åter FORA och bildade Den femte kongressens FORA. Därefter tog sig det socialistiskt dominerade FORA namnet Den nionde kongressens FORA och de gjorde betydande framsteg (mellan 1914 och 1919 ökade deras medlemsantal från 10 000 till 200 000 och antalet medlemsförbund från 51 till 530, varav de mest betydande var FOM (Federacion Obrera Maritima)).

Den första generalstrejken inträffade 1902 och de följande åren förekom talrika strejker, t ex Den röda veckan 1909, och mellan 1906 och 1910 tillkämpades högre löner och 8-timmarsdag. 1917-21 drabbades Argentina av de "europeiska" arbetarnas revolutionära våg med strejker och väpnat uppror i Patagonien 1919-21. Men reaktionen var hård och upprorsvågen dränktes i blod med "den tragiska veckan" i januari 1919 som symbol med sina 300 dödade

arbetare och fler än 5 000 arbetare i fängelse.

Under åren 1919-21 bytte det socialistiskt dominerade Nionde kongressens FORA fot till den borgerliga ordningens, vilket ledde till att de förlorade massa medlemmar och slutligen 1930 upplöstes och gick upp i CGT. "Anarkosyndikalisterna" gick under samma tid in i en återvändsgränd. Även om de uttryckte rörelsens bästa sida så kunde de inte ta sig bortom "generalstrejken" och tillsammans med anarkistgrupperna närmade de sig ruinens brant, till stor del på grund av den hårda repression de, till skillnad från socialisterna, fick utstå. Vad de dock lämnade som spår i den argentinska arbetarklassen var traditionen av direkt aktion.

För ett mer utförligt stamträd över den argentinska fackföreningsrörelsen, med sina splittringar, samgåenden, och illegalitet som resultat av statens nycker, hänvisas till *Wildcat/Mouvement Communistes El Argentinazo*.

1. Die Kinder des Cordobazo, www.materialien.org/americas/argentina
2. Se resereportaget i bilagan till *Wildcat-Zirkular* #64, Argentinien - Aufstand gegen die Politik.
3. Telefonkioskerna har blivit en måltavla sedan det statliga telefonbolaget privatiserades 1990 och köptes av spanska Telefonica, något som har resulterat i de högsta samtalstaxorna i världen. Varje vecka sedan privatiseringen har dessutom en samordnad aktion praktiserats som går ut på att folk på en bestämd tidpunkt lyfter luren och slår ett nummer och hela systemet kollapsar.
4. Mödrarna till de försvunna under militärdiktaturen. De har blivit en global symbol för människorättskampen.
5. Enligt James Petras, som har arbetat för arbetslöshetsrörelsen i ett par år. Han har även skrivit ett antal böcker om Latinamerika. Den senaste, *Globalization Unmasked: Imperial-ism in the 21st Century*, tillsammans med Henry Veltmeyer. Här intervjuad av Alan Maass, www.arena.org.nz
6. Se Argentinien 2002 - Arbeitspapier der Materialien für einen neuen Anti-imperialismus, www.materialien.org/americas/argentina/Argentinien2002.html
7. Assasins, <http://argentina.indymedia.org> den 27.6 2002.
8. The Argentine Crisis, Joseph Halevi, www.monthlyreview.org. Gäller för hela stycket om 80-talets hyperinflation.
9. Mellan 1946 och 1949 steg reallönerna med 38 procent. *Wildcat/Mouvement Communiste* skriver om det argentinska exemplet som mer påminde om Frankrikes Folkfront och USA:s New Deal (och alltså med tydliga beröringspunkter med den svenska socialdemokratiens Folkhem): Situationens originalitet låg i, att de utomordentliga betingelserna för den argentinska kapitalismen tillät att de (arbetarklassen, min kommentar) integrerades, genom att man utvidgade deras kamp istället för att undertrycka den, som i Mussolinis Italien eller i Hitler-Tyskland. (s. 38)
10. FIAT i Cordoba, PASA (stor petrokemisk fabrik) i Rosario, Chrysler, Peugeot och Citroen i Buenos Aires.
11. Wildcat använder det tyska "Klassen-Gewerkschaften", vilket motsvarar det spanska begrepp som myntades vid tillfället, men klassfack låter inte direkt snyggt på svenska.
12. Ung. "Varken kupp eller val - revolution!"
13. Ung. "Processen för en nationell omorganisering"